

Suomen Metsästäjäliitto - Finlands Jägarförbund r.y.
Kinturinkuja 4, PL 91
11101 Riihimäki

Eduskunnan Ympäristövaliokunta
Lausuntopyyntö HE 76/2022

Lausunto HE 76/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Suomen Metsästäjäliitto kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu seuraavaa.

43 § Luonnonsuojelualueet ja niiden perustamisedellytykset

Esitys:

Luonnonsuojelualueisiin tulisi lisätä suojelualueyyppi, jonka tarkoituksena olisi turvata pykälän toisessa momentissa mainittuja asioita rajoittamatta kestäväää käyttöä, kuten metsästys ja kalastus. Kyseisen momentin asiat:

- 1) alueella elää tai on uhanalainen, harvinainen tai harvinaistuva eliölaji, eliöyhteisö, luontotyyppi tai ekosysteemi;*
- 2) alueella on 80 §:ssä tarkoitetun tiukkaa suojelua edellyttävän eläinlajin yksilön lisääntymis- tai levähdyspaikkoja;*
- 3) alueella on erikoinen tai harvinainen luonnonmuodostuma;*
- 4) alueella on erityistä maisemallista arvoa;*
- 5) luontotyyppin tai eliölajin suotuisan suojelutason säilyttäminen tai saavuttaminen sitä vaatii;*

6) alueella on erityistä merkitystä luontotyyppien tai eliölajien mahdollisuuksille sopeutua ilmastonmuutoksen vaikutuksiin;

7) alue on muutoin kuin 1–6 kohdassa tarkoitetuilla tavalla niin edustava, tyypillinen tai arvokas, että sen suojelu voidaan katsoa luonnon monimuotoisuuden tai kauneuden säilyttämisen kannalta tarpeelliseksi.

Esimerkiksi kestävä metsästys ei haittaa yhtäkään edellä mainituista asioista ja pyyntiajoilla ehkäistään häiriöt lisääntymisalueilla. Kuitenkin metsästyksen rajoittaminen perustettavalla suojelualueella, jonka suojeluun metsästyksellä ei ole vaikutusta, aiheuttaa tyypillisesti kovaa suojelualueen vastustusta. Esittämällämme suojelualueetypillä arvokkaita luontokohteita voitaisiin turvata rakentamiselta ja ympäristöä haitallisesti muokkaavalta toiminnalta aiheuttamatta kestäville luonnonkäyttäjryhmille haittaa ja suojelualuevastaisuutta.

Esitys suojelualueetypistä olisi myös lain 1 §:n 4) kohdan tavoitteen mukaista, joka on luonnonvarojen ja luonnonympäristön kestävä käytön tukeminen.

Esitys:

Metsästysmahdollisuudet tulee turvata suojelualueiden perustamisesta huolimatta.

Jos luonnonsuojelualue perustetaan yleiselle metsästyslupa-alueelle tai muussa metsästyskäytössä olevalle alueelle, tulee lähtökohtaisesti metsästys sallia. Toisijaisesti valtion tulisi osoittaa tilalle vastaavan kokoinen metsästysalue vastaavalla saavutettavuudelta.

Mahdollisesta metsätaloudellisesta käytöstäänkin huolimatta metsästyslupa-alueet edustavat eränkävijöille jonkinasteisia ”metsästyksellisiä kansallispuistoja”, joissa retkeillä hallitusohjelman mukaisella tavalla hyödyntäen kestävästi luontoa, mukaan lukien metsästäväällä. Metsästysrajoituksista luonnontilan säilyttäminen aluetta suojelemalla olisi kannatettavaa. Valitettavan usein suojelualueen perustaminen metsästysrajoituksineen näyttäytyy kuitenkin lähinnä yhden kestävä käyttäjäryhmän poisrajaamisena. Metsästyksen kestävyyttä säädellään metsästysajoilla, pyyntimäärillä ja lupamenettelyillä.

50 § Poikkeukset kansallispuistojen ja luonnonpuistojen rauhoitussäännöksistä

10) kohta: Metsästäjäliitto pitää valkohäntäkauriin lisäämistä hirven ohelle ajettaviin tarpeellisenä lisänä, mutta nimenä vakiintunutta valkohäntäpeuraa tarkoittava valkohäntäkauris on omiaan aiheuttamaan sekaannuksia metsäkauriiseen. Lisäksi metsästysluvat myönnetään valkohäntäpeuralle ja metsästyslainsäädäntö koskee valkohäntäpeuraa. Yksityiskohta ei suoraan tunnu suurelta, mutta lakituvissa tällaiset yksityiskohdat muuttuvat usein määrittäviksi. Mikäli eläintä on luonnonsuojelulaissa välttämättä kutsuttava vakiintuneesta nimestä huolimatta valkohäntäkauriksi, tulisi sitä tarkentaa laissa tieteellisellä nimellä *odocoileus virginianus*, jotta nimieroista ei syntyisi muodollista lakiteknistä umpikujaa ajaa valkohäntäkaurista valkohäntäpeuraluvilla.

Myös metsäauriskanta on paikoin erityisen tiheä, elää pienillä aloilla ja saattaa lisätä ylläidunnusta joillakin rannikon suojelualueilla. Liitto esittää, että myös se tulisi lisätä ajettaviin lajeihin.

Kohta 11: Muutos sallia eläimen lopettaminen ja saaliin haltuunotto ilmoituksella vähentää paitsi lupabyrokratiaa, myös nopeuttaa eläimen eettiseen lopettamiseen vaadittavia toimenpiteitä ja on siksi erittäin kannatettava.

Lisäksi pykälän sujuvoittaminen haitallisten vieraslajien ja eläinperäisten tautien hallinnan osalta ovat tarpeellisia lisäyksiä.

52 § Valtion muun luonnonsuojelualueen rauhoitussäännökset

Esitys:

Rauhoitussäännöksiä on tarkistettava määräajoin vastaamaan muuttuvia olosuhteita.

Rauhoitussäännöksiä tulisi tarkistaa aika-ajoin. Usein käy niin, että paikalliset he-räävät aiheutuneisiin esteisiin vasta luonnonsuojelualueen perustamisen jälkeen, kun konkreettiset muutokset tulevat näkyviksi. Lisäksi luonto, lajisto ja populaa-tiokoot muuttuvat. Siksi olisi syytä tarkastaa rauhoitussäännökset ensin kolmen vuoden kuluttua perustamisesta, sitten 10 vuoden ja myöhemmin 10 tai 20 vuo-den välein, jotta rauhoitussäännökset vastaisivat tarkoitustaan joko poistamalla turhaksi tai haitalliseksi havaittu rajoitus tai lisäämällä rajoitus, jolle on tullut en-nalta arvaamaton perusteltu tarve.

85 § Poikkeus eliölajin suojelua koskevista säännöksistä

Esitys:

Pykälään on lisättävä kohta, että poikkeusluvalla tapettu yksilö on pyrittävä hyö-dyntämään.

Esimerkiksi valkoposkihanhiin tappamisesta haaskaten saalis, on tullut paljon kri-tiikkiä. Tapetun yksilön hyödyntämättä jättäminen on vastoin kaikkia eettisiä nor-meja, joita syötäväksi kelpaavien eläinten tappamiseen liitetään. Hyötyjän ei tar-vitse olla eläimen tai linnun pyydystäjä, vaan se voi olla esimerkiksi valtion/kun-nan taho, kunhan saalis hyödynnetään.

89 § Eliölajien hallussapito, vaihdanta ja kaupallinen hyödyntäminen

Esitys

Laillisesti haltuun saatu eläin- ja lintuyksilö tai sen osa on voitava pitää hallussa ja kuljettaa. Tulee varmistaa, että muualla metsästettävä laji, joka ei Suomessa kuu-luisi riistalajilistaan, mutta on vaikkapa Etelä-Euroopassa yleinen riistalaji, tulee voida tuoda maahan ja pitää hallussa.

Lisäksi laillisesti aikanaan haltuun saatu eliölajin yksilö, jonka suojelustatus on myöhemmin muuttunut, tulee olla sallittua edelleen pitää hallussa, mutta sen

myynti tai vaihtaminen olisi kiellettyä. Tällainen hallussapito tulee huomioida sallivasti!

Lakiluonnos esittää, että rauhoitetun eläin- tai kasvilajin yksilön ja Eurooppaan kuuluvalla alueella luonnonvaraisina esiintyviin lintulajeihin kuuluvien yksilöiden hallussapito, kuljetus, myyminen ja vaihtaminen sekä tarjoaminen myytäväksi tai vaihdettavaksi on kielletty. Vain metsästyslain 5 §:ssä mainittujen riistalajien ja lintudirektiivin III-liitteen mainitsemien muutamien lajien yksilöitä voisi pitää hallussa, kuljettaa, myydä tai vaihtaa.

Lintudirektiivin II-liite luettelee EU jäsenvaltioissa metsästettävät lajit. Esityksen perusteella kuitenkin näyttää, että tällaisia EU-alueella laillisesti pyydettyjä lajeja ei saisi pitää hallussa tai kuljettaa Suomessa, jos ne eivät kuulu Suomen riistalajistoon tai lintudirektiivin III-liitteeseen. Metsästäjäliitto edellyttää, että laillisesti toisessa valtiossa haltuun saatu eläin- ja lintulajin yksilö tulee voida kuljettaa ja pitää hallussa Suomessa! Tällä on vaikutuksia myös EU:n ihmisten ja tavaroiden vapaan liikkuvuuden kannalta, eikä laillisesti haltuun saadun lajin yksilön hallussapitoa tai kuljettamista tule estää. Euroopassa on toimiva CITES järjestelmä ohjaamaan laillista eläinyksilöiden ja niiden osien kuljettamista ja estämään harvinaisten lajien myyntiä ja vaihdantaa.

90 § Eliölajien maahantuonti ja maastavienti

Esitys:

Pykälän viimeinen momentti kieltäisi kategorisesti EU:n CITES -asetuksen kaikkien A -liitteessä ja joidenkin B -liitteessä mainittujen lajien metsästysmuistojen tuonnin Suomeen. Tällainen kategorinen kieltä heikentää lajinsuojelua.

Momentti tulee poistaa, koska

- Se rikkoo EU:n vapaata tavarantoiminnan ja ihmisten liikkuvuutta EU:n sisällä.
- Se sirpaloittaa kansainvälisiä yhteisesti sovittuja menettelyitä.
- Se pyrkii rajoittamaan toiselta valtiolta sen parhaaksi katsoman tavan hoitaa ja rahoittaa uhanalaisten lajien suojelua.
- Uhanalaisten lajien vientiä ja tuontia varten on kehitetty kansainvälinen CITES-sopimus, joka rajoittaa tehokkaasti uhanalaisten lajien kauppaa, huomioiden alueelliset populaatioerot ja johon Suomi on sitoutunut!
- CITES -sopimus kieltää jo tuonnin oloista, joissa uhanalaisten lajin kannan metsästys ei ole kestävä. Muutosmahdollisuus motivoi valtioita parantamaan kantoja saavuttaakseen kestävyys.
- Kestävän toiminnan rajoittaminen huonontaa lajien suojelua. Säädellyn tilalle tulee säätelemättömyys.
- Vuonna 2016 Suomi tuki CITES CoP17 päätöslauselmaa Conf. 17.9:
 - o Tunnistettiin, että hyvin hoidettu ja kestävä metsästysmuistojen metsästys on johdonmukaista lajien suojelua ja edistää sitä, koska se tarjoaa sekä toimeentulomahdollisuuksia maaseutuyhteisöille että kannustimia elinympäristöjen suojeluun ja tuottaa etuja, jotka voidaan investoida suojelutarkoituksiin

- Otettiin huomioon tarve tulkita yleissopimusta yhtenäisesti metsästysmuistojen osalta
- Suosittelee, että osapuolet ottavat huomioon metsästyksen osuuden lajien suojelusta ja sosioekonomisista eduista sekä sen roolin kannustimien tarjoamisessa ihmisille luonnonvaraisten eläinten suojeleluun harkitessaan tiukempia kotimaisia toimenpiteitä ja tehdessään päätöksiä metsästysmuistojen tuontiin liittyen

Metsästyksellä suojellaan uhanalaisia lajeja!

Jokin laji voi olla maailmanlaajuisesti uhanalainen, mutta paikallisesti runsas tai jopa vieraslaji. Paikallispopulaatio voi aiheuttaa elinympäristönsä ylilaidunnusta ja muita merkittäviä vahinkoja (esim. Botswanan afrikannorsut). Paikallispopulaatio voi olla kestävällä tasolla juuri metsästysturismin tuomin taloudellisin resurssein ja motivaattorein ja ilman metsästystä muuttua pelkäksi haitaksi. Riistaeläimet voivat olla joillekin alueille ainoita kestävästi hyödynnettäviä vaalittuja luonnonvaroja ja tulonlähteitä ja joilla ylläpitää hyvinvointia (esim. Namibia).

Metsästysturismilla rahoitetaan luonnon- ja lajinsuojelua. Uhanalaisen lajin yksilö voi olla perusteltua poistaa valikoiden lisääntymiskyvyttömänä ja ravintoresurssia kuluttavana. Metsästettynä valikoitu yksilö rahoittaa muun populaation elinolosuhteita ja laittoman tappamisen ehkäisyä. Ilman tätä mahdollisuutta yksilö joudutaan poistamaan saamatta resursseja. Samoin vahinkoa tai vaaraa aiheuttavan yksilön poistaminen on tarpeellista ja se voi tapahtua suojeluresursseja lisäten tai vieden. Mahdollisuutta käyttää metsästystä suojelun hyväksi ei tule vähentää, se olisi vastoin suojelupyrkimyksiä. CITES sopimus ja -asetus ovat ottaneet nämä mahdollisuudet huomioon ja keskittyvät rajoittamaan laitonta taikka kestämatöntä pyyntiä tavalla, jota Metsästäjäliittokin kannattaa.

Metsästysturismin ansiosta luonnontilaisena on esimerkiksi Afrikassa enemmän pinta-alaa kuin suojelualueet ovat yhteensä ja joilla lajien yksilömäärä on runsas sekä salatappamisen ehkäisy aktiivista. Moni nykyään yleinen pyydettyvä laji on noussut uhanalaisuudesta metsästysalueiden ansiosta. Metsästysturismin hiipuessä yksityismaiden omistajat joutuvat hakemaan toimeentuloa jälleen karjasta- tai viljelystä, jolloin luonnontilainen pinta-ala vähenee ja luonnonvaraisista lajeista tulee hyödyn sijaan haitta.

Eniten kärsivät suuret ja laajaa pinta-alaa vaativat lajit sekä pedot. Salatappamisen ehkäisyyn ei olisi motivaatiota. Katselu/kuvausturistit eivät ole ratkaisu, sillä he suuntaavat kauneimmille ja suurimmille suojelualueille, hyvän majoitusinfran äärelle sekä jättävät

merkittävästi pienempiä summia alueelle henkilöä kohden. Metsästysturismia vastaavan tulon korvaaminen muulla turismilla syrjäseudulla vaatisi moninkertaista kävijämäärää, joka lisäisi hiilijalanjälkeä ja alueen rauhattomuutta, eikä ”tavallinen” luontoympäristö ole usein riittävä vetonaula.

Valikoiva metsästys on kehittynyttä

Yli puolivuosisataa sitten tehdyistä tutkimuksista, jolloin valikoitiin suurimmat yksilöt välittämättä heikommista yksilöistä, ei tule vetää johtopäätöksiä nykyaikaiseen valikoivaan metsästykseseen. Nykyään eläinpopulaation laadun ja monipuolisuuden kasvattaminen ikärakenteen ja sukupuolijakauman tarkasteluineen on arkea ja valikoivalla pyynnillä poistetaan runsaimmin heikoimpia yksilöitä.

Luonto muuttuu

Kategorinen rajoittaminen vastaa huonosti alati muuttuvaan luontoon. Se ei motivoi kannan kasvattamiseen, eikä toisaalta anna mahdollisuuksia ylitteän osapopulaation hallintaan riittävän joustavalla tavalla, joka on nähty mm. valkoposkikihanhissa.

CITES ja asetus huomioivat erilaisia tilanteita:

- *Ruskeakarhu on A- kategoriassa ainoastaan Bhutanin, Kiinan, Meksikon ja Mongolian populaatioiden osalta. Ruskeakarhu on kuitenkin yleinen mm. Pohjoismaissa, Baltiassa ja Venäjällä, joista tuonti muuttuisi täysin perusteetta kielletyksi.*
- Afrikannorsu on A kategoriassa joidenkin maiden osalta ja syystä B kategoriassa esimerkiksi Botswanassa, jossa metsästyskiellon jälkeen ylikasvanut kanta tuottaa suuria ongelmia ympäristölle, maataloudelle ja ihmisille. Sittenmin metsästys on sallittu, jotta kantaa voidaan rajoittaa, tuhoja vähentää ja eläimistä saada alueille hyvinvointia ja varoja mm. suojeluun.
- Virtahepo on vieraslajina esimerkiksi Kolumbiassa. Lajeja on muitakin vieraslajeina ja voi tulla lisää vieraslajeiksi, joiden kantoja tulee vähentää. Rajoitus koskisi tällaisiakin kantoja. Joustamaton säätely muuttuvassa ympäristössä on suojelulakien suurimpia epäkohtia ylipäätään.

EU:n sisäinen tavarankäytön ja ihmisten liikkuvuus

Tuonti-kiellettyihin A-liitteen lajeihin kuuluu myös EU:n sisällä tavattavia ja Suomessa sekä Suomen lähialueillakin metsästettäviä runsaahkoja lajeja, kuten mm. ilves, karhu ja susi, joiden osia ei saisi tuoda ollenkaan metsästysmuistoina vaikkapa Virosta tai Ruotsista. Samoin rajoitus koskisi muitakin toisesta EU maasta Suomeen tuotavia metsästysmuistoja.

Euroopan unionin tuomioistuin on suhtautunut erityisen kielteisesti EU:n sisällä tapahtuvan tavaroiden ja tuotteiden kuljettamisen kansallisiin rajoituksiin, jotka sirpaloittavat vapaata sisämarkkinaa!

On syytä myös huomata, että Euroopan komissio on jo kritisoinut Ranskaa ja Hollantia, jotka ovat tehneet esitettyä luonnonsuojelulakiehdotusta lievempiä metsästysmuistojen tuontirajoituksia. Suomen ei tule lähteä kyseisten maiden irtiottoon yhteisistä sopimuksista.

Samoista syistä mahdollisiin tuleviin EU:sta seuraaviin vaatimuksiin ei tule etupainotteisesti lähteä kansallisia säädöksiä viilailamalla, tuntematta lopullisia säädösmuotoiluja.

123 § Päätösten tiedoksi antaminen ja päätöksistä tiedottaminen

Esitys:

Luonnonsuojelualueiden rajoituksista ja niillä sallituista luonnonhyödyntämistavoista on tiedotettava.

Luonnonsuojelulain tavoitteissa lain 1 §:ssä todetaan 4) -kohdan tavoitteena luonnonvarojen ja luonnonympäristön kestävän käytön tukeminen. Yksi merkittävimpiä kestävän käytön tukemisen tapoja on antaa kansalaisille ajantasaista tietoa luonnonsuojelualueen rajoituksista ja sallimisista. Varsin hyvä palvelu on esimerkiksi retkikartta.fi. Metsästäjäliitto esittää, että lakiin tulee kirjata velvollisuus Metsähallitukselle tai muulle viranomaiselle luoda karttapalvelu, joka voi olla retkikartta.fi, josta on mahdollista löytää luonnonsuojelualueen rajojen lisäksi perustamisasetus tai selkeästi tiedot mitä alueella saa tehdä. Kestävää käyttöä ja retken suunnittelua tukee, jos kansalainen pystyy verrattain helpolla tavalla saada tietoonsa, saako alueella mahdollisesti kulkea, sienestää, marjastaa, yöpyä, nousta maihin, tehdä tulen, mitä metsästää metsästyslain 8 §:n alueella tai yleisellä vesialueella jne. Nämä asiat ovat julkista tietoa, eikä niiden saamista tule tarpeettomasti hankaloittaa.

Muuta:

Muiden lakien sisällöllinen muuttaminen tulee tehdä erikseen. Vain viittauspäivitykset ovat tässä yhteydessä oleellisia.

Metsästäjäliitto pitää tärkeänä esityksen monia järkevöittäviä metsästyskäytäntöihin liittyviä seikkoja:

50-51 §:

- Kansallispuistoon on mahdollista myöntää hirven lisäksi valkohäntäpeuran ajoa,
- pyytää haitallisia vieraslajeja,
- korjata hirvitorneja (kävijäturvallisuutta parantavat toimet)
- lopettaa ja noutaa ulkopuolelta alueelle päätynyt riistaeläin ilmoituksella.

- Myös eläintautien torjunta huomioidaan entistä paremmin.
- Lisäksi muitakin lajeja voitaisiin luvalla vähentää, jos kannat kasvavat liian suuriksi ja vaikuttavat haitallisesti luontoon tai turvallisuuteen.

52 §

- Muilla luonnonsuojelualueilla sovelletaan edellä mainittuja,
- Voidaan sallia metsästys laajemminkin.
- Merkittävä muutos on, että vanhalle 47 §:n tarkoittamalle alle 100 ha ministeriön asetuksella säädettävälle muulle suojelualueelle ei enää tule väkisin lain määräämänä metsästyskieltoa, vaan myös ministeriön asetuksella voitaisiin sallia tarvittaessa metsästystä, joka oli ennen vain valtioneuvoston asetuksella mahdollista.

135 §

- Pyyntivälineet saa ottaa haltuun erätarkastaja. (Ei kuka tahansa). Metsästäjäliitto pitää muutosta metsästysvälineiden haltuunotto-oikeuden rajaamisesta erätarkastajalle tarpeellisenä, sillä usein näihin välineisiin kuuluu myös ampuma-ase, jonka hallussapidosta säädetään ampuma-aselaissa hyvin tarkasti.

Riihimäellä 10.10.2022

SUOMEN METSÄSTÄJÄLIITTO – FINLANDS JÄGARFÖRBUND R.Y.

Teemu Simenius
Järjestöpäällikkö